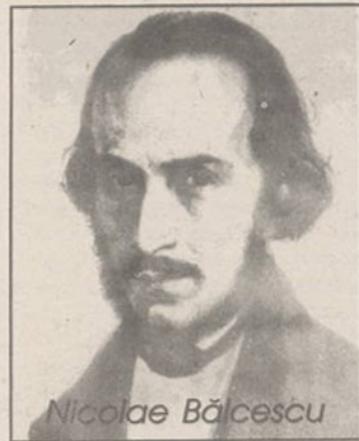

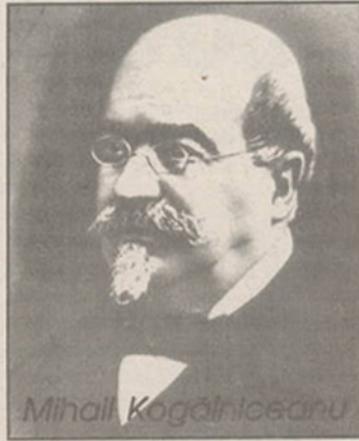
OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

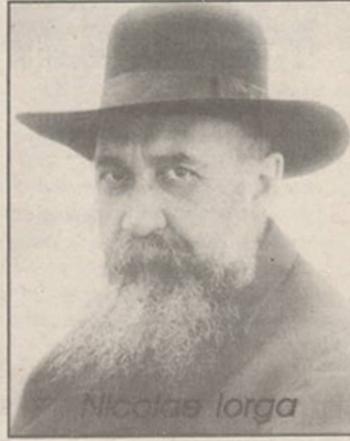
Frunți înalte, inimi fierbinți în știință și conștiință națională

Nicolae Bălcescu

Mihail Kogălniceanu

Nicolae Iorga

ISTORIA temei ideatic al MARII UNIRI

DUMITRU ALMAŞ

De mai multe ori, unitatea și permanența românilor în spațiul carpatice, de două milenii încocace, au fost numărate printre miracolele istoriei. Dar tocmai istoria, ajutată de geografie lingvistică, etnografie, cultură și politică, demonstrează logica acestui "miracol" românesc, realitatea lui. Un spațiu geografic armonios structurat, în tripartita dispoziție cvasi egală: munte, deal, șes, circular înconjurat de ape: Dunăre, Mare, Nistru, Tisa, constituie baza firească a acestui miracol, imposibil de contestat. Iar istoria adaugă și explică, prin mijloacele și logica ei, perfecta unitate românească, afirmată prin originea daco-romană, prin continuitatea de locuire neîntreruptă de două mii de ani, prin perfecta, chiar uimitoarea unitate a graiului, prin interesele și legăturile de viață economică, politică și culturală de-a lungul veacurilor, în ciuda faptului că românii siliți au fost a trăi, multă vreme, despărțiti și stăpâniți de un careu de imperii mult prea puternice. Dintr-un începuturile ei, istoria a venit să demonstreze, generațiilor și lumii, unitatea românească nativă, firească și deci și dreptul la unirea statală. Cronicarii, începând cu Gr. Ureche, au conștientizat fenomenul originii: "de la Râm ne tragem". Miron Costin a adâncit ideea în studiul "De neamul moldovenilor". Gheorghe Șincai a intensificat argumentarea unității în "Hronica românilor și a mai multor neamuri", oferind un destin dramatic, arătând că multora nu le convinea să se stie adevarul despre această stâncă românească, aici, pe Carpați, într-o mare slavă, bântuită de neostoite furtuni.

Secolul al XIX-lea a fost unul al naționalităților. S-a pus, cu dramatism, problema libertății națiunilor și unificării naționale a statelor. S-au realizat unitatea Germaniei, a Italiei și s-a început în 1859,

și un simbol în toată problematica unirii noastre în "România sub Mihai Viteazul". E o operă unde adevarul, erudit și obiectiv demonstrat, luminat de flacăra dragoștei de popor și de țară se înaltează drept și mareț. Iar talentul literar care o îmbracă îi conferă pecetea eternității. A venit apoi moldoveanul A.D. Xenopol care, îmbogațit cu o remarcabilă cultură și filosofie istorică, deprinsă de la Ranke, Mommsen ori Droysen, se implică în combaterea teoriei lui Roesler, demonstrându-i neadevarul. Totodată, alcătuiește monumentală lucrare "Istoria românilor din Dacia traiană", cu o sinteză și în limba franceză (1896), prefățată de istoricul francez Alfred Rambaud. De la conținutul de o impresionantă bogăție la planul și expunerea riguroasă științifică, până la titlul cu semnificație de manifest - toate acestea au făcut din opera sa un imbatabil argument pentru unitatea românilor și pentru dreptul lor la Unire.

(Continuare în pag. 6)

În pagina 4

Programele analitice ale cursurilor:

- SOCIOLOGIA CULTURII
- GEOGRAFIA FIZICĂ
A ROMÂNIEI

la Universitatea "SPIRU HARET"

PLEDOARIE pentru metodica învățării

Acad. STEFAN MILCU

La început de an universitar este mai mult decât actual să comentăm principalele aspecte ale acestui capitol complex care face parte în primul rând din pedagogie și psihologie. Nu întâmplător, Institutul desfășurat acum mai mulți ani purta denumirea de Institutul de Psihologie și Pedagogie; din fericire, azi el este reînființat.

Întreaga problemă face parte din știință atât de hotărâtoare în formarea omului, a educației. Unele aspecte ale acesteia au fost prezentate într-un editorial precedent, consacrat educației permanente.

Metodica învățării cuprinde, în interacțiune, persoana care oferă informații în cadrul unui învățământ organizat și comunitatea de studenți sau școlari ce le înregistrează și le integrează în fondul lor mneziec. Comunicarea cu scop educativ a informațiilor este cunoscută sub termenul de lecție într-o operație exigentă care necesită o instruire pedagogică.

În această acțiune a intervenit oferta tehnică ce a modificat profund învățământul tradițional. În epoca contemporană, lecția (orală) tradițională este benefic asistată de calculator, de display, de caseta video și de proiectarea pe ecran a unei lecții concomitent cu expunere-

rea orală.

O actuală preocupare supusă încă unor aprecieri contradictorii o constituie prezentarea materialului informativ sub forma logic discursivă, tradițională sau sub forma integrată ori modulată.

Datorită acestei revoluții, a modului de predare, studentul trebuie să fie în prealabil informat și instruit cum trebuie să accedă și să integreze materialul informativ oferit. Cu alte cuvinte, la începutul anului universitar, să asimileze acest complex tehnologic al pedagogiei moderne. Una din ideile fundamentale ce trebuie să domine acest proces este a asimilării tehnice, care trebuie să amelioreze și să-l adapteze la un învățământ capabil să integreze un material informativ cât mai corespunzător, capabil să permită o riguroasă specializare și o cultură generală în interiorul disciplinei și în afara ei.

Poate fi citată, din această categorie, învățarea tehnicii de lectură rapidă, lectură selectivă și memorare diferențiată a informațiilor. În acest fel, specializarea prin învățământul universitar inevitabil permite, în același timp, însușirea unui potențial polivalent, în continuă adaptare la progresul complex al științei și culturii.

MEDICINA INTERNĂ-factor integrativ în activitatea medicală

Acad. prof.dr. SIMION PURICE

Charles Baudelaire, într-unul din versurile sale, apreciază că "la nature est un temple aux des vivants piliers..." L-am aplicat la noi, oamenii, și am spus că omul este un mic templu structurat ca o individualitate de acei "vivants piliers" care sunt organele și structurile lui și care acionează armonios pentru eficiență și individualitatea omului, pentru păstrarea stării de sănătate.

Este o prezentare idilică, pentru că agresori mulți cu cele mai diverse structuri agreseează complex, deseori foarte perfid, acest templu care este omul, înfrângând mijloacele lui naturale de apărare, ducând la degradări mai mici, mai mari sau la decesul individului, la degradarea sau dispariția acestui minuscul templu care este omul, trăitor pe această minusculă planetă care este Terra, pierdută în măreția și mister-

rele cosmosului.

Această agresare a ființei umane a dus, din cele mai vechi timpuri, la apariția de vrăjitori, de vraci și de medici care aveau menirea de a trata individul sau colectivitatea căreia îi apartineau, de a trata bolnavul, de a îndepărta agresorul. Această activitate a devenit din ce în ce mai eficientă, bazele ei științifice s-au înmulțit, au devenit mult mai subtile științifice și mai eficiente terapeutice, medicina clasică s-a divizat în o mulțime de secțiuni care priveau dominant părți din structurile organismului (neurologie, pneumologie, cardiologie, digestiv, reumatism etc., etc.), acționând din ce în ce mai complex, clinic, medical, stomatologic, chirurgical.

(Continuare în pag. 6)

DESPRE TERMINOLOGIE

Acad. ION COTEANU

Orice terminologie este în principiu ansamblul (sau multimea) de cuvinte întrebuintate într-un domeniu de activitate umană, domeniu organizat în funcție de obiectivul sau obiectivele abordate. Aceste obiective privesc o comunitate umană care folosește de obicei o singură limbă. Într-un asemenea caz este lăudabilă că orice terminologie se supune structurii gramaticale și lexicale a acelei limbi.

În comunitățile bi- sau trilingve, situația se schimbă doar în aparență, la o primă vedere, fiindcă lexicul din diverse domenii este și el bi- sau trilingv, chiar dacă o serie de cuvinte se utilizează de toți vorbitorii comunității, indiferent din care dintre limbile folosite de ei provin, indiferent dacă pe unii din limba A îi preferă toți vorbitorii, paralel cu cei dintr-una din celelalte sau din celelalte limbi.

Situării asemănătoare apar și în

graiurile sau dialectele unei singure limbi. Faptul acesta are multe cauze, mai importante fiind dezvoltarea social-istorică a colectivităților de utilizatori ai limbii.

În observațiile de mai sus am avut în vedere terminologile în general, fără a le ierarhiza, fără a face deci deosebirea între cele populare și cele avansate. Relațiile dintre primele și acestea din urmă se caracterizează în principiu prin modul în care este structurată societatea. Acolo unde economia este rudimentară, iar noutățile referitoare la producție, la procedeele mai rentabile de obținere a diverselor bunuri, mărfuri etc. circulă anevoie, terminologii locale se mențin. Pe măsură ce economia și știința devin însă cunoscute de cercuri din ce în ce mai largi, terminologile suferă și ele schimbări corespunzătoare.

(Continuare în pag. 2)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomete
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Stefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Stefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Stefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac
- Prof. dr. Ion Popescu-Argeșel

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. doc. Alexandru Piru
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Prof. dr. doc. Alexandru Tănase
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scurtu
 - Adrian Păunescu
 - Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudoseanu
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:
- Valentin Lipatti
 - Prof. dr. Florea Dudită
 - Prof. dr. Mircea Nicolaescu
 - Prof. dr. Marin Voiculescu
 - Ion Mărgineanu
 - Dan Lăzărescu
 - Prof. dr. Ion Zară
 - Prof. dr. Constantin Mecu
 - Prof. dr. Marin Nedelea
 - Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnicu
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

 - Prof. dr. doc. Iulian Mincu
 - Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
 - Prof. dr. Caius Traian Dragomir
 - Prof. dr. Andrei Firică
 - Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
 - Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
 - Prof. dr. Stefan Costea
 - Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

EXPOZIȚII

ARTĂ ȘI DĂRUIRE LA GALERIILE "SIMEZA"

Tapiseria este prezentă în aceste zile pe simezele Galeriei "Simeza" prin șase reprezentative expoziții. Generații diferite de artiști, de la Cela Neamțu, de la clasic al tapiseriei românești, până la Tânără Celina Grigore, absolventă a Academiei Naționale de Arte București în 1992 și deținătoare a Mareului Premiu "Art Zone" - Denver S.U.A. pe anul 1993 și-au reunit lucrările reușind să dea o imagine unică asupra acestui domeniu al artelor plastice.

Portile Celei Neamțu, de un colorit subtil, fin, cu care artistă ne-a obișnuit, dar care grație harului său ne par mereu noi, proaspete, sunt panotate alături de lucrările, aş spune baroce, ale lui Gheorghe Gogescu, la care cîlcul "Grădinii" pune în evidență intenția autorului de a alătura elemente geo-

metrizante de paviment cu forme îndelung elaborate, de un baroc fastuos, creând astfel un efect plastic deosebit.

De o cromatică surprinzătoare, dar și având unele beneficii ruperi de ritm în compoziția subiectului sunt și lucrările tinerii Celina Grigore, care se afirmă încă de pe acum ca un talent viguros în plastică românească.

Gabriela Beja, renunțând la tehnici tradiționale de lucru, ca și la materialele obișnuite, recurge la fibra de sisal, la aplicații metalice, elaborând lucrări care converg net spre sfera tridimensionalului.

Distigându-se prin rigoare și echilibru, atât în plan compozițional cât și coloristic, lucrările Luciei Pușcașu și ale Claudiu Drăghici-Mușat potențiază atmosfera expoziției, aducând o notă de căldură și calm.

Desi diferiti ca vîrstă, concepții artistice, tehnici de lucru și opțiuni cromatice, plasticienii expoziții la Galeriile "Simeza" sunt indisolubil legați prin dragostea și dăruirea pentru unul dintre cele mai lăboroase domenii ale artelor plastice, TAPISERIA!

■ Dragoș CIOBANU

Lucie Pușcașu

Alba Iulia - poarta monument istoric, marcând puternic prezentul unității noastre naționale, larg deschisă spre viitorul întregirii neamului românesc.

DESPRE TERMINOLOGIE

(Continuare din pag.1)

În cursul acestei evoluții, ierarhia dintre terminologii savante și cele populare nu dispare; o putem constata mai ales în agricultură, în viticultură, în silvicultură, legumicultură, chiar și în unele ramuri ale mecanicii, fără a mai vorbi de medicina umană și, mai ales, de cea veterinară. De aceea, nu o dată, denumirile populare ale unor situații, acțiuni ori fenomene care interesează știință nu se pot reda exact în termenii savanți corespunzători dacă situațile, acțiunile, fenomenele etc. nu au o definiție amănunțită sau nu descriu pe larg noțiunile în discuție.

După cum se știe, pentru tehnologia și pentru omul de știință, esențialul este ca denumirile la care ei recurg să fie monosemantice: un cuvînt să nu aibă mai mult de o referință. Dacă nu e posibil, se apelează la formule, nu în mod obligatoriu matematice, de fizică sau de chimie, ci la combinația a două sau mai multe cuvînte. Procedeul apare și în limbajul tehnic popular; vezi, de exemplu, apă de var, sare amară, mere văratece etc., față de clorură de sodiu sau motiune de cenzură din terminologile savante.

A doua mare problemă constă în transmiterea informației nu numai de jos în sus, adică de la terminologia populară la cea savantă, ci și invers, pentru că trebuie unor termeni de la aceasta din urmă la cea dintîi presupune un anumit nivel de cunoștințe. Adesea și cercetătorii versati se blochează în fața unor cuvînte populare. Într-un descintec apare, de exemplu, mătricată : Mătrice mătricată / Ce vîi cu gura căscătă... (Gr. N. Tocilescu, Christea N. Tapu, Materialuri folcloristice, III, Ed. Minerva, 1981, ediție de lordon Datcu, pag. 151). Mătricată nu se poate defini clar, cu toate că seamănă cu mătrice "colici intestinale" și cu metrioï "duh râu care produce colici?" - cum glosează editorul însuși.

E vorba, pe de altă parte, și de domeniile luate în studiu. Dacă, după cum rezultă dintr-o ediție a Lexiconului tehnic român, elaborat de un grup de specialiști sub îndrumarea directă a regatului Remus Răduleț, numărul lor se ridică la peste 160 înseamnă că se schițează necesitatea a 160 de glosare, chiar dacă - lucru neimportant pentru operația de echivalare - același termen apare în mai multe domenii, fiindcă el reprezintă

de nenumărate ori alt concept. Gruparea pe domenii se întemeiază pe principiul monosemantismului.

În principiu, glosarea "popular-savant" sau invers nu se deosebește însă de cea dintre domeniul x și domeniul y, după cum nu se deosebește, după părere noastră, nici de cea dintre limba a și limba b, dacă, firește, nu ne îndepărtem de echivalarea monosemantică.

Nu e deci recomandabil ca într-un glosar de termeni din științele naturii - de exemplu - să se înregistreze la morfologie, sensul din lingvistică, după cum nu este recomandabil un asemenea procedeu nici într-un glosar - sau dicționar - de științe ale naturii bilingv, în cazul în care ambele limbi au termenul morfologie într-o formă similară. Într-un caz asemănător cu cel din urmă, dificultățile se vor ivi dacă într-o limbă un termen nu acoperă exact semnificația corespondentului său, adică dacă pentru aceeași semnificație, în același domeniu se întrebunțează doi termeni nu suficient de net diferențiați. Raportul de înțeles fiind însă în mod obligatoriu de 1 = 1, dintr-o asemenea situație se poate ieși numai prin transformarea termenului care creează dificultatea în T₁ și T₂, soluție valabilă și în glosarea de trei sau chiar de patru limbi.

Necesitatea unor precizări și a unor schimburi de idei și de lucrări despre terminologie în special pentru limbile române și latine a dus la înființarea în 1954, printr-o convenție încheiată la Madrid, a Uniunii Latine. Ea și-a propus în așa-numitul "Al doilea program" al său adunarea, inventarierea, normalizarea și informatizarea vocabularelor științifice și tehnice din limbile de origine latină, precum și studierea și difuzarea traducerii automatizate în țările de limbi românești. Uniunea Latină are în prezent filiale în 24 de țări între care figurează de trei ani și România.

Programul II, după cum se vede foarte atrăgător, coincide în liniile sale generale cu obiectivele asociației Termrom, asociație științifică românească pentru studiul terminologilor, între membrii fondatori ai cărei figurează specialiști în lingvistică, informatică, documentaristică, în alte științe, precum și în critică de artă. Preocupările Termrom-ului seamănă în multe privințe cu cele ale Programului II al Uniunii Latine, ceea ce și facut să se institueze între

Termrom și Union Latine o colaborare pe care și unii și alții o doresc fructuoasă și utilă nu numai în teorie, ci și în practică.

Unul dintre punctele comune o constituie și inventarierea vocabularelor tehnico-științifice, introducerea lor în calculatoare electronice, cu tot ce presupune eliberarea și utilizarea ulterioră a informației astfel înmagazinate.

Cel mai important aspect al unei activități de acest gen în care, pe de o parte, se ridică întrebarea utilității, iar pe de alta, a alegerii dintre nenumăratele terminologii pe aceea sau pe acele care să ofere în cel mai scurt timp posibil îmbunătățirea comunicării, este stabilirea priorităților. E nevoie, de exemplu, de profundarea terminologilor legate de integrarea noastră în sistemele economico-juridice europene, de cele referitoare la gestiune, la ecologie, la urbanism, la finanțe și bănci etc. E nevoie de dicționare sau de glosare pe domenii, de exemplu, pentru agricultură, în care să se facă echivalențele dintre vocabularul utilizat de agronomi și cel popular cu tot ce decurge de aici pentru îmbunătățirea producției în noile condiții de lucrare a terenurilor agricole s.a.m.d.

Stabilirea priorităților presupune un studiu a căruia complexitate e ușor de văzut, căci chiar numai pentru a-l schița este necesară colaborarea factorilor de răspundere. Nu e bine să ne amăgim cu ideea că ritmul de elaborare a unor asemenea instrumente în condițiile introducerii calculatorului electronic este rapid, căci alcătuirea unui bun program cere și timp și... bani.

Faptul că datele solicitate se obțin apoi - dacă programarea a fost inteligent alcătuitoră - cu o iuțelă amețitoare, face doar pe naivi să credă că munca dinainte a fost simplă și ușoară.

E lipsedea totodată că stabilirea priorităților atrage după sine efectuarea operațiilor de inventariere și de selectare. Una este, de exemplu, să se aleagă termeni tehnico-științifici din agricultură care vor fi definiti într-un glosar de dimensiune mijlocie și altă, să fie aleși și traduși într-o limbă străină (franceză și engleză) și spaniolă și engleză), terminologii juridico-administrative sau financiar-bancare, chiar dacă nu vor fi inițial tratate exhaustiv, deși ar fi neeconomic să se facă programe pe bucătele.

În toate operațiile infățișate foarte pe scurt aici, e nevoie de echipe de specialiști din care nu pot lipsi informaticianul și lingvistul, acesta din urmă mai ales ca lexicolog. Ceilalți participanți vor fi, bineînteleles, persoane versate în domeniile tehnologice luate în discuție. Numai astfel vom putea intra în circuitul informațional internațional știind bine că nu el ne așteaptă, ci noi trebuie să alergăm după el.

QUO VADIS REFORMA?

PUNCTE DE VEDERE

Posibile căi de reducere a șomajului în România

Încet dar sigur am ajuns cu cifra relativă a șomajului la nivelul standardelor din țările vest-europene dezvoltate - atât și ele în recesiune - deși România nu are o putere economică similară cu acestea.

La sfârșitul lunii august 1993, România avea 1 002 600 șomeri (adică o rată de 8,8%) din care 926 300 primeau ajutor de șomaj sau, după caz, alocații de sprijin, restul fiind înscriși în evidența birourilor de ocupare și sprijiniți pentru angajare în muncă. Șomajul afectează în proporție de 40,4% tineri sub 25 de ani, de 41,2% persoane în vîrstă cuprinsă între 25-39 ani; 5,4% sunt șomeri care au vîrstă de 50 de ani și peste. Din totalul șomerilor, muncitorii reprezintă 86%, persoanele cu studii medii 12% și cu studii superioare 2%.

Cea mai bună metodă de combatere a șomajului este crearea de locuri de muncă, necesitând un volum relativ scăzut pentru investiții de capital sau fără costuri investiționale. Folosirea integrală a factorului forță de muncă, deși supusă avataруlui evoluțiilor ciclice din tehnica-știință și societate, reprezintă un ideal al oricărei teorii economice, chiar dacă realitatea l-a confirmat în proporții mai mari sau mai mici.

Dilema șomaj ridicat (implicând cheltuirea unor fonduri corespunzătoare în acest scop) și salarii relativ scăzute (implicând creșterea gradului de ocupare), în perioada de tranziție, necesită cunoașterea unei serii de soluționări specifice care presupun concentrarea eforturilor pe ansamblul economiei cu cele la nivel local sau microeconomic.

În această privință, un potențial relativ ridicat de diminuare a șomajului și a efectelor sale nocive îl au unele măsuri care pot fi întreprinse la nivelul autorităților locale, indiferent de acoperirea teritorială a acestora, în direcțiile următoare:

a) Dezvoltarea și sprijinirea ofertei serviciilor productive, bazate pe inițiativa particulară, în construcții, reparări și întreținere; desfășurarea unumitor activități artizanale tradiționale cu produse de valoare deosebită, mici consumatoare de materii prime sau materiale, care să aibă un consum specific de muncă relativ ridicat.

b) Reglementarea și dezvoltarea unui sistem privat de întreținere și reparări ale fondului locativ, drumurilor, parcilor, locurilor publice și ale altor domenii de utilitate publică, infrastructurale, inclusiv gospodăria comunală, îndeosebi păstrarea curățeniei și ordinei orașelor și localităților care, cel puțin într-o primă fază și în anumite domenii, nu necesită nici investiții străine de capital și nici consultanță occidentală.

c) Sprijinirea turismului particular, a economiei timpului liber punând în valoare tradițiile modului de viață românesc și patrimoniul natural de care dispune, pe baze informaționale moderne.

d) Creșterea ocupării în domeniul medicinii naturiste și protecției mediului înconjurator, având în vedere că este preferabil să plătești persoane care îndeplinește o muncă extrem de utilă colectivității pe plan local și

nu numai, decât să asigure indemnizații unor persoane lipsite complet de ocupație.

e) Orientarea operativă a șomerilor spre domenii deficitare în forță de muncă, atât din sectorul public, cât și privat pe baza unui sistem informațional național și a unor stimulente de migrare inter și intraramuri și interzonală a forței de muncă.

f) Sustinerea ocupării cu timp parțial de muncă și a activităților sezoniere din agricultură, astfel încât să se evite pierderile materiale și de timp, resurse insuficiente valorizate în întreaga țară.

g) Reducerea cazurilor de încălcare a Legii cu privire la acordarea ajutorului de șomaj persoanelor declarate șomeri dar care, în realitate, sunt ocupate cu timp de muncă parțial sau complet.

h) Dezvoltarea micilor industrii și a unor servicii specifice mediului rural.

i) Stimularea cu mijloace publice locale a ocupării în sfera recuperării și reciclării materialelor reziduale și poluante, contribuind astfel, nu numai la reducerea presiunii șomajului, dar și la protecția mediului înconjurător.

Măsurile anterior menționate vizează

ză îndeosebi atribuții și competențe ale administrației publice locale, în direcția stimulării activităților bazate pe inițiativa private, temporar sprijinite și coordonate de intervenția dinamizatoare a mecanismelor pieței concurenței și echilibrarea unor segmente importante ale cererii și ofertei de bunuri, dar mai ales de servicii.

În legătură cu oferta serviciilor publice, un calcul simplu, în termeni exclusiv economici, relevă, de exemplu, că repararea imediată a unei denivelări sau gropi pe o stradă mediu circulată înseamnă evitarea unor pierderi care depășesc, de către zeci de ori, costul reparării respective.

Exemple de acest gen se pot da aproape în toate domeniile. Chiar dacă, la o primă vedere, par nesemnificative, în ultimă instanță, însumatele ele constituie puținul care lipsește și din care se poate realiza extremitate de mult, nu numai în domeniul ocupării, dar și al educației civice.

Apreciez că reforma poate oferi căi multiple și eficiente pentru folosirea rațională a forței de muncă în țara noastră. Șomajul poate fi redus în bună măsură, nu numai pe seama unor programe și măsuri de cuprindere națională, ci și în mod descentralizat, cu eforturi conjugate minime ale aportului local, public și privat, promovate de o concepție constructivă de autoprotecție socială și o conștientizare, pe principii noi, a simțului gospodăresc, încorporat într-un capital uman irosit de șomaj.

■ Dr. Gheorghe ZAMAN,
director al Institutului
de Economie Națională
al Academiei Române

revendica schimbarea destinației unor teritorii sau a structurii statale și lingvistice a primitorului: exceptiile potențiale nu fac decât să confirme la altă scară și în alte condiții repetabilitatea istoriei.

Asistăm în prezent la situații mult mai complicate - rezultat al evoluțiilor trecute ale centrelor de putere - prin care, foștii migratori (individuali sau în grup, sosiți benevol sau obligați), și-au pierdut statutul de "stăpâni", "civilizați", "dictatori" și "purtători ai puterii", devenind "minorități" ce nu se pot obișnui cu această postură, luptând cu nostalgia pentru recăștigarea pozițiilor pierdute prin apărarea extrem de riguroasă a "democrației și drepturilor omului".

3. Cu o asemenea arie problematică a migrației internaționale a forței de muncă dar și în contextul actual deosebit de complex, în care se află România, pentru a nu crea evenuale confuzii, se cuvine să facem câteva precizări expuse:

a) poporul român nu este un popor migrator în sensul istoric și geografic al acestei caracteristici;

b) românii nu au avut comportamente imperiale, de cotropire, cucerire sau colonizare a unor teritorii și populații pe care să le supună apoi dictaturi militare, religioase, economice sau lingvistice pe criterii de superioritate a limbii, culturii, civilizației, economiei sau bisericii proprii;

c) spațiul geografic natural al poporului român a constituit din todeauna o zonă de atracție-imigrare pentru alte populații: cine a venit în spațiul românesc nu a mai plecat decât dacă i-au surâs condiții economice mai bune în altă parte sau alte motive.

Până la finele secolului al XIX-lea, oricără de grea le-a fost existența, românii nu și-au abandonat pământul.

În ultimii ani ai secolului trecut și la începutul secolului nostru, s-au înregistrat emigrări ale populației românești din Ardeal cauzate de situația insuportabilă din Imperiul Habsburgic și de mirajul Americii.

4. O situație deosebită s-a creat în România după revoluția din decembrie 1989. Migrația a căpătat noi dimensiuni: s-a schimbat structura celor care migrează.

În perioada 1 ianuarie 1990 - 1 iulie 1993, au solicitat și au obținut aprobarea de a-și stabili domiciliul în străinătate un număr de cca.

232 mii cetățeni români, ceea ce reprezintă peste 1% din actuala populație a țării și respectiv echivalentul întregului spor natural pe viitorii cca. 10 ani (dacă acesta se va menține la nivelul celui din anul 1991 adică cca. 24 mii persoane. Mai mult de jumătate din cei ce au emigrat sunt etnici germani, cca. un sfert sunt români și aproximativ 25% al naționalității.

Ca vârstă, peste 50% sunt persoane potențial active (18-60 ani) și aproape un sfert este reprezentat de tineri până la 18 ani. Persoanele cu studii superioare care au părăsit România dețin aproximativ jumătate din promoția actuală de absolvienți dintr-un an.

După calculele noastre însă, dimensiunea emigrării din România a însumat în 1990 - 1992 peste 540 mii persoane; o asemenea cifră echivalează cu cca. 2,4% din populația înregistrată la recensământul din 1992.

Practic, aceasta înseamnă pierderea unui județ cu o populație de dimensiune medie. Dacă s-ar menține sporul natural din anul 1991, pierderea ar fi recuperabilă în viitorii 23-25 de ani, fapt nesigur însă deoarece în 1992, pentru prima dată în istoria sa, România a înregistrat un spor natural negativ.

Deteriorarea situației economice însoțită de dezvoltarea accentuată a învățământului superior poate amplifica în viitor migrația persoanelor cu studii superioare; tot astfel creșterea șomajului este un factor ce poate stimula înclinația spre emigrare.

Comportamentul populației apare astfel ca normal. El este determinat de mai multe cauze și în mod deosebit de starea reformei: anomală este lipsa de reacție a arhitectilor tranzitiei economice care s-ar cuviu să elaboreze strategii capabile să evite cea mai grea pierdere pentru România: oamenii. Stoparea sau reducerea migrației nu pot fi rezolvate "administrativ", prin restricții sau alte mijloace de constrângere. Ea își poate găsi rezolvarea în relansarea economiei naționale, în adoptarea unor măsuri sociale corente care să satisfacă nevoile tuturor membrilor societății.

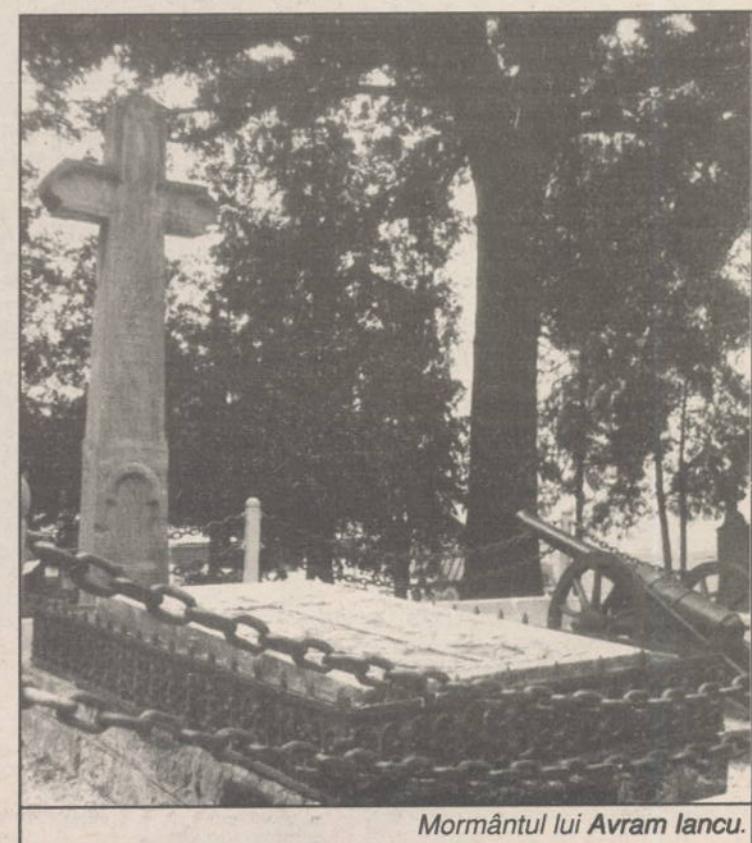
■ Dr. Constantin CIUTACU,
director adjunct al Institutului
de Economie Națională
al Academiei Române

PSIHOZA EMIGRĂRII secătuiește forța vitală a țării

Se poate afirma că există astăzi o anume psihoză a migrărilor est-vest, nu numai în interiorul unor organizații internaționale, dar și în rândul unor guverne și guvernări din aproape toate țările dezvoltate. Respectiva psihoză a generat demararea și derularea unor ample studii și cercetări menite să descifreze viitoarele fluxuri migraționale pe direcția est-vest: este vorba între altele de amploarea, dimensiunea, structura, cauzele, factorii, localizarea și evoluția în timp și pe țări de plecare/sosire a unor potențiale valuri de emigranți.

1. Preocupările actuale din țările dezvoltate - consemnate atât la nivelul organismelor internaționale dar și al celor legislative și guvernamentale - depășesc de multe ori pe cele care au însoțit în trecut migrațiile de populație și forță de muncă pe direcția sud-nord, nord-nord, vest-vest etc., și care erau incluse, în general, în categoria largă de mobilitate pentru echilibru precar al pieței muncii. Totodată, vechea migrație est-vest, anterioară anului 1989, a cărei dimensiune nu se compara cu potențialul actual și a cărei motivație se cantona cvasiexclusiv în domeniul politic - fiind vorba de azilanți și refugiați politici - și-a pierdut importanța practică.

Astăzi, migrația internațională a forței de muncă trebuie să redevină un fenomen ce însumează acte individuale de voință motivate economic și de regulă fără a se

Mormântul lui Avram Iancu.

PROGRAME ANALITICE

ale disciplinelor din planurile de învățământ ale facultăților Universității "SPIRU HARET"

Programa cursului **SOCIOLOGIA CULTURII**

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

1. Sociologia - știința despre societate. Sociologia culturii - ramură a sociologiei 6 ore
 1.1. Conceptul de sistem social. Câteva noțiuni de bază ale sociologiei
 1.2. Conceptul de structură socială
 1.3. Relația socială
 1.4. Elemente ale structurii sociale. Grup social, clasă socială, pătușii sociale
 1.5. Microsociologie și macrosociologie în analiza structurii sociale
2. Obiectul și sfera sociologiei culturii. Locul și rolul sociologiei culturii în sistemul științelor și disciplinelor culturii 6 ore
 2.1. Definirea conceptului de cultură. Raporturile cu celelalte domenii ale culturii
 2.2. Contribuții ale antropologiei culturale
 2.3. Unele direcții ale sociologiei clasice cu privire la sfera și obiectul sociologiei culturii
3. Contribuții românești în abordarea sociologică

- a culturii 8 ore
 3.1. Primele abordări sociologice ale fenomenului social în țara noastră
 3.2. Conceptul de cultură la Dimitrie Gusti. Contribuțiiile școlii sociologice de la București
 3.3. Sistemul conceptual și instituțional al Fundației "România de Mâine", un nou model de aplicare și exprimare a valorilor sociologiei românești a culturii
 3.4. Principiile tradiționale românești prezente în cultura și civilizația europeană și universală
4. Structura și funcționalitatea sistemului cultural 6 ore
 4.1. Cultura și sistemele sale de referință. Relațiile dintre cultură și diferite componente ale realității sociale
 4.2. Acțiunea culturală ca acțiune socială. Principiul unității culturii
5. Sfere ale culturii 10 ore
 5.1. Elemente caracteristice ale conceptului sociologic de sferă a culturii
 5.2. Cultura și arta. Arta din punct de vedere sociologic
 5.3. Sociologia științei - sferă a sociologiei culturii
 5.4. Sociologia educației - sferă a sociologiei culturii

6. Dinamica culturii 6 ore
 6.1. Nivelurile analizei sociodinamice a culturii
 6.2. Dinamismul cultural în concepția evoluționistă
 6.3. Teorii românești asupra dinamismului cultural
 6.4. Principii sociologice asupra sociodinamicii culturii
7. Difuziunea culturii. Cultură de masă și comunicații de masă 8 ore
 7.1. Cultura de masă. Unele delimitări conceptuale
 7.2. Circuitul social al culturii. Modele ale difuziunii culturale
 7.3. Structura socială a comunicării de masă
 7.4. Funcțiile mijloacelor comunicării de masă
 7.5. Publicul cultural. Rolul mass-media în formarea și dezvoltarea opiniei publice
8. Metodologia cercetării sociologice a culturii 6 ore
 8.1. Metodologie, tehnică, procedeu de cercetare
 8.2. Sistemul conceptual în cercetarea culturii. Nivelurile teoriei și operaționalizarea
 8.3. Tehnici ale cercetării sociologice a culturii. Chestionarul și interviul în cercetarea sociologică a culturii
 8.4. Metoda monografiei sociologice
 8.5. Analiza de conținut

BIBLIOGRAFIE

- Aurelian Bondrea, *Sociologia Culturii*, Editura Fundației "România de Mâine", București, 1993.
- Armand Cuvelier, *Manual de Sociologie*, Tome III, *Sociologie de la Culture*, Press Universitaires de France, Paris 1970.
- Dimitrie Gusti, *Opere*, vol. III, pag. 183-272, Editura Academiei, București, 1970.
- Petre Andrei, *Opere Sociologice*, vol. I, pag. 101-246, Editura Academiei, București, 1973.

Programa cursului **GEOGRAFIA FIZICĂ A ROMÂNIEI**

Prof. dr. doc. GRIGORE POSEA
Conf. dr. AURORA POSEA

(Anul III, numărul de ore: 2 + 2; 3 + 2)
 Disciplina se referă la mediul fizico-geografic al României, analizat pe elemente (prima parte) dar și pe regiuni (partea regională). Pe lângă aspectele științifice de specialitate, se accentuează și unele probleme privind poluarea și protejarea mediului, rolul acestuia în dezvoltarea economică, poziția geopolitică a României, rolul Domeniului Carpato-Danubiano-Pontic pentru formarea și unitatea poporului român.

- I. AŞEZARE ȘI ASPECTE INTRODUCTIVE
 1. Așezarea geografică, consecințe; suprafață, granițe, vecini
 a) Așezarea geografică: pe Glob, în Europa, la Carpați-Dunăre-Marea Neagră, la intersecția climelor europene și la intersecția unor căi de comunicații europene; interesul altor state de pe glob pentru această așezare geopolitică.
 b) România, țară central-europeană sau balcanică?
 c) Suprafață, granițe, vecini; evoluția în timp a granițelor.
 d) Unitatea dintre Domeniul Carpato-Danubiano-Pontic și poporul român.
 2. Studiu fizico-geografic al pământului românesc; autori, lucrări de bază, reviste.
- II. RELIEFUL
 3. Evoluția paleogeografică; structura plăcilor; unități morfostructurale; resurse de subsol.
 a) Cadrul structural și tectonica plăcilor, nașterea Domeniului Carpato-Danubiano-Pontic.
 b) Etapele de dezvoltare; scara morfocronologică.

- c) Specificul și importanța etapei cuaternare: climă, neotectonică, eustatism, relief moștenit.
 4. Morfografia și morfometria
 a) Etajarea reliefului; proporționalitatea treptelor.
 b) Dispunerea în trepte concentrice a tipurilor majore de relief; cercul carpatic, dispunerea cumpenelor și a marilor înălțimi; trecători și pasuri transcarpatice, Depresiunea Transilvaniei - centrul geografic al României.
 c) Dispunerea radial-concentrică a văilor.
 d) Conturul României raportat la conturul Domeniului carpatic și al văilor concentrice.
 e) Altimetria.
 f) Fragmentarea reliefului prin văi și depresiuni.
 g) Pantele și orientarea versanților.
 5. Tipuri și subtipuri de relief major
 6. Relief structural, petrografic și vulcanic
 7. Relieful mediu de nivelare: suprafețe și nivale de eroziune, piemonturi, pedimente, glaciisuri.
 8. Relieful fluvial: văi, terase, lunci.
 9. Relieful litoral: faleze, plaje, câmpii litorale, delte, cordoane, limane, lagune, terase marine, insule, platforma continentală, tipuri de târm.
 10. Relieful glaciar și periglaciar: numărul glaciatiunilor, relieful glaciar moștenit, relief periglaciar vechi și actual, depozite periglaciale.
 11. Procese geomorfologice actuale.
 12. Relieful antropic.
 13. Regionarea geomorfologică.
 14. Lucrări de sinteză asupra reliefului României.
- III. CLIMA
 15. Factorii genetici ai climei: radiația solară, circulația generală a maselor de aer, relieful și.a.
 16. Elementele climei: temperatură, precipitații, vânturile, fenomene și procese meteorologice specifice, poluarea, aspecte practice, regiuni climatice, etaje, topoclimate.
17. Lucrări de sinteză asupra climei României.

- IV. APELE
 18. Apele subterane: freatiche, de adâncime, minerale.
 19. Râurile.
 20. Lacurile.
 21. Marea Neagră.
 22. Lucrări de sinteză asupra apelor din România.
- V. VEGETAȚIA
 23. Zonalitatea, regionalismul și etajarea vegetației, istoric.
 24. Tipuri de vegetație.
 25. Antropizarea vegetației.
 26. Lucrări de sinteză privind vegetația din România.
- VI. FAUNA
 27. Fauna terestră.
 28. Fauna acvatică.
 29. Fauna cavernicolă.
 30. Fauna din Marea Neagră.
 31. Lucrări generale privind fauna din România.
- VII. SOLURILE
 32. Factorii pedogenetici.
 33. Clase și tipuri de soluri.
 34. Zonalitate, regionalism, etajare, azonalitate.
 35. Repartiția solurilor.
 36. Lucrări generale privind solurile din România.
- VIII. TIPURI DE MEDIU GEOGRAFIC
 37. Macroregiunea Carpatică.
 38. Podișul Transilvaniei.
 39. Subcarpații.
 40. Dealurile Vestice.
 41. Podișul Dobrogei.
 42. Podișul Moldovei.
 43. Podișul Getic și Podișul Mehedinți.
 44. Câmpia Română.
 45. Câmpia Banato-Crișană.
 46. Delta, câmpurile litorale și platforma litorală.
 47. Lucrări privind regionarea geografică a României.
- LUCRĂRI PRACTICE ȘI SEMINARI

- Fiecare student va realiza, semestrial, un referat care va avea ca temă o unitate fizico-geografică (sau un bazin hidrografic, un oraș, comună etc.), tratată în mod complex, fizico-geografic. Planul lucrării și bibliografia vor fi întocmite cu conducătorul de lucrări (valabil și pentru secția "frecvență parțială"). Referatele se susțin de către autori, în plen și se notează.
 - La fiecare seminar se va pune în discuție o problemă privitoare la geografia fizică a României (urmând succesiunea capitolelor de la curs), studenții fiind obligați să se pregătească din bibliografia anunțată anterior. Răspunsurile la seminar vor fi notate și rezultatul va fi apreciat cu "admis" sau "respins".
- Cei cu notarea "respins" vor trebui să repete (refacă) seminarul sau referatul, altfel nu pot intra la examen.

ANUL ANIVERSĂRII MARII UNIRI

MITUL JERTFEI ȘI IDEALUL UNITĂȚII NAȚIONALE

În cultura română, mitul jertfei are prin excelență o funcție creatoare, având ca piloni de rezistență iubirea și moartea eroică. El e prezent încă în spiritualitatea geto-dacilor și și-a găsit o întruchipare exemplară în capodopera baladescă *Legendă Meșterului Manole* ca mitul jertfei creatoare, ca expresie a dorului de nemurire, de perpetuare într-o ordine spirituală mai înaltă. Planul istoric real care a inspirat acest mit îl constituie *Mănăstirea Curtea de Argeș* cu neasemuita ei frumusețe și clasică măreție. Planul mitic este dat de faptul că lucrurile, faptele naturale care intră în cîmpul de acțiune a eroului legendar își depășesc condiția materială, devin embleme sau vehicule ale unor norme de oficiere în care actul muncii și cel ritual se confundă.

Era firesc să regăsim acest mit în literatura română cultă; înălțimea morală și estetică a unei culuri se întrevede și în gradul de penetrare și prelucrare a unora din marile simboluri de întemeiere și identificare. Voi aminti în acest sens drama lui Victor Eftimiu *Meșterul Manole* din 1925, *Icarii de pe Argeș* - tragedie în versuri din 1933 de Ion Luca, poemul dramatic al părintelui Valeriu Anania - *Meșterul Manole* și drama lui Lucian Blaga.

Literatura noastră cuprinde și alte opere inspirate dacă nu direct de mitul jertfei, în orice caz, de eroismul legendar al poporului care a șiut să facă din jertfă, îndeosebi în momente decisive pentru ființa sa istorică, o stare tragică existențială.

Sunt acele momente când mitul jertfei devine istorie trăită sau când această istorie se ridică ea însăși la tensiunea spirituală a mitului. De această factură este romanul *Sacrificiul* de Mihail Diaconescu (C.R. 1988) - titlu profund semnificativ pentru ceea ce înfățișează - martirul poporului român din Transilvania în anii ce preced Unirea cea Mare a tuturor românilor în granițele vechii Dacie, dar și pentru valoarea lui de premoniție pentru sacrificiul izbăvirii ce urma să se producă un an mai târziu, în 1989. Să consemnăm un fapt de cultură extrem de important: în întăriminarea celei de-a 75-a aniversări a Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 a fost redidat acest roman în care jertfa nu mai este doar un mit - fie și sublimat - ci fapte istorice pe deplin reale. De altfel, romancierul Mihail Diaconescu este dublat de un eminent cercetător, de un foarte bun cunoscător al istoriei naționale. Cărțile sale vădesc, în planul sensibilității literare, o acută și profundă înțelegere, până la durere și suferință, a ceea ce Mircea Eliade consideră ca o caracteristică geopolitică a românilor "teroarea istoriei". Am trăit mereu sub teroarea istoriei care a generat unul din miturile sale fundamentale - mitul jertfei, prezent nu numai în întruchipările mitologice de excepție, dar și în stările existențiale, trăite mereu la tensiuni istorice, generatoare de ceea ce am putea numi tragic optimism și eroism legendar. Un eroism sufletește interiorizat ca cel al ciobanului minoritic care știe să facă din ideea

pătrunși de dispreț și ură fanatică precum contele Istvan Tisza, prim-ministrul regatului austro-ungar, sau căpitanul Kalman Verböczi, călăul atâtului patrioț român.

Într-un climat atât de tensionat precum cel al românilor transilvăneni, îndeosebi în anii premergători Marii Uniri, chiar și o ființă atât de firavă, atât de pură și gingășă ca Laura, logodnică dr. Bolcaș, își asumă de bunăvoie o existență eroică și plătește cu viața alegera făcută care, în alte condiții, nu putea fi decât perfect-normală și obișnuită. Suntem însă într-o lume în care, chiar și oamenii simpli dar cinstiți își dau seama de necesitatea jertfei și de faptul "că nici o jertfă pe lume nu este zadarnică... Înțelesul jertfei e sfânt: Fiindcă jertfa înseamnă nădejde. și fiindcă nici viața nu-i cu puțină fără de jertfe! Orice sămânță încolțește odată cu prefacerea și pielea ei..."

Cu alte cuvinte, carteia care ne-am referit ilustrează filosofia minoritică a poporului român. Concepția ce-i călăuzește pe principali ei eroi nu este nici o filosofie individualistă, a violenței, ci filosofia activă totuși și angajantă a

tragicului optimist în care marile personalități își fac din slujirea binelui comun al patriei, indiferent de sacrificiile cerute, chiar cu prețul jertfei supreme, celul principal al vieții, răiu-nele lor de a fi.

În concluzie, sensul suprem al morții eroice constă în iubirea de viață și de artă, în totală dăruire pentru a aduce în lume un spor de frumusețe, de bine și de omenie, ceea ce se transformă moartea din ordinea existenței materiale în nemurire, în ordinea existenței spirituale. Sensul eroic al morții nu se limitează la cîmpurile de luptă, la eroismul ostășesc și al revoluției, ci cuprinde toate sferelor activității umane, în care omul se comportă ca o ființă culturală, cu o conștiință morală superioară. Există un sens eroic și în moartea sublimilor îndrăgostiți din Verona, și în moartea înțrevăzută a ciobanului din Miorița și în moartea tuturor acelora ce au înălțat inclusiv cu sângele lor, cu toate energiile sufletului, de care erau în stare - visurile cele mai mărețe pe marele podium al culturii.

■ AI. TĂNASE

mător, dacă nu chiar concomitent ori anterior acestei deznaționalizări, ar fi o dezindustrializare pronunțată a țărilor foste socialiste, îndeosebi în domeniile concurențiale cu industriile unor țări capitaliste dezvoltate, motivată comod prin clișeul la modă al lipsei de competitivitate ori al inexistenței bazei de materii prime și impusă de fapt prin refuzul de a investi în necesara modernizare a ramurilor respective. De aceea, sunt în interesul vital al acestor națiuni - și, à la longue, alumanității în ansamblu - salvarea acestor forțe de producție și o anumită protejare a pieței naționale a țărilor foste socialiste. Or, nici aceasta nu se poate realiza fără stat, fără recurgere la anumite prerogative ale suveranității.

Fără a nega ori minimaliza necesitatea participării la organisme de integrare alături de țările capitaliste dezvoltate și posibilitățile favorabile pe care le deschide unei țări ca România o asemenea orientare, nu putem ignora realitatea unor factori de risc, uneori foarte mari, ceea ce impune menținerea atribuțiilor și instituțiilor necesare pentru apărarea intereselor legitime ale fiecăruia popor în această lume în evidentă schimbare. Cele două laturi ale problemei nu se exclud reciproc. Nu putem, nu avem interesul ca de teama unor pericole foarte reale să respingem de plano orientarea către admiterea României în menționatele organisme vest (sau general) europene. După cum, prezența în forurile respective nu justifică tendințele nihiliste la adresa instituțiilor naționale, grava suspectă de a impune desființarea ori goilierea de conținut a acestor instituții. În viața internațională, cele mai adânci revoluții nu se fac pe loc gol, ele comportă, de regulă, o îndelungată conviețuire a formelor vechi și noi, o întrepărtindere originală a acestora.

Sublinierea de către gănditorii și oamenii politici democrați din România a aderenței la principii cum sunt independența, suveranitatea, interesul național nu înseamnă cătușii de puțin opacitate la ideile conlucrării internaționale, în cele mai diverse forme ale acesteia. După cum se știe, în spiritul ideilor lui Nicolae Titulescu despre "organizarea păcii" și "spiritualizarea granițelor", prin care el înțelegea nu o cedare în fața agresiunii ori o acceptare a reciproică hărții politice europene, ci o chemare la adâncirea colaborării și încrederii pe baza egalității în drepturi, diplomația românească a salutat, la vremea respectivă, ideile integrării regionale și continentale formulate la Societatea Națiunilor în perioada interbelică.

Perspectiva, foarte plauzibilă, a evoluției raporturilor dintre O.N.U. și țările membre spre o formulă de autoritate mondială bazată pe armonizarea intereselor statelor nu exclude, ci presupune luarea în considerare a acestora din urmă. Tocmai în această perspectivă România trebuie să ducă o politică externă constructivă, echilibrată, integrată nouului curs mondial, să insiste pentru o codificare riguroasă a normelor politice, juridice și economice ale raporturilor dintre state și, totodată, cu această nouă autoritate mondială care este O.N.U., astfel încât să se evite, pe cât posibil, recidivele vechilor practici și mentalității, de subordonare a unor state de către altele.

Mersul către viitor, către nou este inevitabil în toate domeniile, iar politica raporturilor interstatale nu poate face excepție de la această axiomă. Dar acesta nu va fi un viitor care să dea căștig de cauză speranțelor unor forțe ale zilei de ieri, însetate de revanșă, de dominație, ci un viitor din care să aibă de căștigat, odată cu fiecare popor,umanitatea în întregul ei. Pentru că nici în viitor nu va exista o antinomie între ființarea națiunilor și statelor și cerințele umanizării continue a vieții oamenilor.

■ Dr. Marin NEDELEA

*Din studiu cu același titlu, pregătit pentru volumul "Națiunea română în pragul secolului XXI", în curs de apariție cu prilejul aniversării a 75 de ani de la Marea Unire.

INTERESELE NAȚIONALE ALE POPORULUI ROMÂN la cumpăna dintre milenii*

La actuala cumpăna dintre secole și milenii par să se contureze începuturile unei etape de reală mondializare a principiilor economiei capitaliste și ale democrației burgheze. Obosită de căutări infructuoase, terorizată la gîndul unor confruntații militare globale în condițiile unei tehnici a distrugerii ce amenință însăși existența vieții pe planetă noastră, hipnotizată de vitriene, ecranele, automobilele și computerele țărilor capitaliste bogate, omenirea se retrângează - oare pentru cîtătă vreme? - asupra acestor principii.

Antrenată în acest curent general, România este sfâșiată între elanuri și tendințe contradictorii, nu doar în aşezarea raporturilor economico-sociale interne, ci și în privința modalităților de inserare în noile structuri ale relațiilor internaționale. Căci, dacă tot trecutul ei, pe deasupra rănduierilor sociale și a regimurilor politice, o învață că apărarea naționalității, realizarea unității statale și consolidarea independenței reprezintă condiții esențiale pentru dăinuirea noastră ca popor, astăzi i se cere - și nu numai el, ci și tuturor țărilor aflate în situații similară - să uite aceste învățăminte și - întotdeauna aceluia rege galic ce-și lepăda vechea credință spre a adopta o religie nouă, susținută de forțe mai puternice din afară - să ardă casa ce a adorat și să adore ceea ce a ars. Suveranitatea națională - susțin cu insistență sacerdoții acestei noi religii internaționalizatoare - ar fi devenit, aidoma vechilor barieră vamale dintre feudele medievale, principala frână în calea progresului, cauza ultimă a turbulenței internaționale. Națiunile ar trebui să cedeze pasul regiunilor, mai apte să asigure conviețuirea diverselor amestecuri etnice și prosperitatea economică a tuturor locuitorilor lor. Legea internațională ar trebui să treacă înaintea legislației interne. Frontierele însese, aceste simboluri și garanții ale identității și intereselor națiunilor, ar trebui permeabilizate și chiar desființate, în numele libertății de deplasare și așezare a individului. În ultimă analiză, ni se spune mereu, *jus personae* trebuie să aibă prioritate asupra dreptului gîntilor, iar în cadrul acestuia din urmă să prevaleze dreptul minorităților -

naționale, confesionale ori de altă natură.

În viața reală, dorințele abstrakte, oricăr ar fi ele de atrăgătoare, se lovesc însă de fapte și situații care nu întotdeauna le sunt favorabile. Înfrântea indivizilor pe deasupra statelor și frontierelor riscă să devină un paravanumanitarist pentru vechi inechități, forme și pofte de dominație, foarte naționale prin substratul lor, în lipsa unor garanții - juridice, dar mai ales materiale, în primul rând economice - contra unei asemenea deplorabile evoluții. Pentru că, în viața reală, orice inegalitate de potențial creează inevitabil noi poli ai dezvoltării și poli ai mizeriei și subdezvoltării, perpetuă-ză, în cel mai bun caz, în forme ușor modificate, vechea împărțire între bogăți și săraci, în sfere de dominație și exploatare.

Dilema și drama țărilor subdezvoltate - în raport cu vîrfurile economiei mondiale - rezidă, pe de o parte, în imposibilitatea spargerii zidului sărăciei în afara integrării cu zonele de prosperitate, iar pe de altă parte, în pericolul permanentizării unei dezvoltări asimetrice în favoarea lor, în cazul unei asemenea simbioze. Acest cerc vicios nu poate fi depășit prin renunțarea unilaterală la atributele suveranității țărilor ce trec la o economie de piață, ci printr-o îmbinare de suveranități, prin apărarea intereselor vitale afectate de procesul dezvoltării respective, prin recurgerea la acele părghii ale suveranității care promit, în perspectivă, o apropiere și egalizare a nivelurilor de dezvoltare, singura bază a unei integrări cu adevărat libere, deopotrivă profitabilă pentru toate țările participante la ea.

În condițiile desființării granițelor, ale renunțării de către statele în tranziție spre economia de piață la orice reglementare a proceselor economice, privatizarea economiei lor, proclamată ca obiectiv de ele însese și preconizată de partenerele lor occidentale, s-ar transforma în mod inevitabil într-o acaparare lejeră și cvasi-generală a acestei economii de către capitaliștii străini, într-o accentuată deznaționalizare a ei. Pasul ur-

ISTORIA - TEMEI IDEATIC AL MARII UNIRI

(Continuare din pag.1)

Bucovina a dăruit științei istorice naționale pe Dimitrie Onciu, creatorul "Școlii critice" și unul din cel mai harnici pledanți, cu argumente științifice și documente peremptorii, în problema originii, continuității și dreptului la libertate și unire al tuturor românilor. Opera lui, "Originile Principatelor române", vine ca un adevarat îndrumar de conștiință națională. Si apoi a venit N. Iorga. Înglobând tot ce s-a creat până la dânsul în domeniul scrierii istoriei, el a dezvoltat, până la o limită greu de egalat, istoria ca disciplină, știință umană și armă ideatică într-unire. Toată activitatea lui: la catedră, în cercetarea și publicarea documentelor, în alcătuirea studiilor de amânuț sau de sinteză, în descrierea de călătorii în spațiile românești aflate încă sub stăpânire străine, în presă, în parlament, în conferințe publice, în poziția adoptată în momentele critice din preajma și în timpul războiului pentru reîntregirea neamului, toată această uriașă activitate duce la înfăptuirea Unirii din 1918. Când alcătuiește "Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc" sau "Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul român", când scrie despre Brașov, despre Brâncoveanu, despre Cuza Vodă, Iorga pune pietre ideatice la opera Unirii.

În primii ani ai secolului XX, când întreprinde călătorii în Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și publică impresiile, când scrie "Sate și preoți din Ardeal", rod al studiilor în arhive, al convorbirilor și al descifrării însemnărilor de pe cărți vechi, profesorul are în vedere suplimentarea argumentelor în dovedirea nevoii de Unire. Dacă, în 1905, a scos "Semănătorul", având colaboratorii pe Coșbuc, Iosif, Chendi, Goga, alături de Sadoveanu și Delavrancea, el a realizat unul din mijloacele și momentele de strălucită unitate în creația literară românească. Dacă a înființat Universitatea populară de la Vălenii de Munte (1908) și i-a dat un caracter misionar, conjugând-o cu neobosită muncă de la "Liga pentru Unitatea culturală a tuturor românilor", Iorga a căutat să dovedească tuturor că, prin spirit, români sunt unul dintre începuturi și că acesta trebuie să fie până la stingerea soarelui. Ce poate fi mai semnificativ și mai militant în problema Unirii decât opera "Istoria românilor pentru înțelesul tuturor" sau grandioasa sinteză "Istoria românilor", în 10 volume? Cu argumente istorice și cu inegalabilul lui talent oratoric a contribuit, în 1914-1918, la întreținerea moralului și la polarizarea conștiințelor pentru înfăptuirea neîntârziată a idealului național.

Socotim drept capitol de antologie vibrantă conferință din 3 mai 1915, ca și rândurile scrise în ziua intrării în războiul de reîntregire: "... a sosit un ceas pe care-l aşteptăm de două veacuri, pentru care am trăit în întreaga noastră viață națională, pentru care am muncit și am scris, am luptat și am gândit. A sosit ceasul în care cerem și noi lumii cinsti, cuarma în mână, cu jertfa a tot ce avem, ceea ce alte neamuri, mai fericite, au de atâtă vreme, unele fără să fi vârsat o picătură de sânge pentru aceasta: dreptul de a trăi pentru noi, dreptul de a nu da nimănui, ca robi, rodul ostenelilor noastre".

Si ce efect mirific au avut cuvântul și argumentul istoric, înfatășat de el, la 30 decembrie 1916, în Parlament refugiat la Iași, cu intenția de a se retrage la Odesa: "Să păstrăm

un colț de Românie, pe care să fluture liber Tricolorul, ca în jurul lui să se adune toți frații". Tot timpul războiului a fost în fruntea celor care n-au cedat, ci, cu o inepuizabilă forță morală, a întreținut flacără încrederii, cu ajutorul afirmației lui Petru Rareș, închis la Ciceu în 1538: "Vom fi ceea ce am fost și mai mult decât atât!". Ca istoric român, ca personalitate de anvergură europeană, Iorga se numără printre făuritorii României Mari. Îndată după Unire povătuia: "Cea dintâi sarcină pe care cu toții trebuie să-o îndeplinim astăzi este să punem temelia unei țări sigure de viitor ei. Ce vast câmp de activitate ni se deschide! Nu putem crede că am ajuns la capăt decât atunci când cel din urmă țără al nostru va fi la nivelul oricărui țără din

lume. Si nici atunci nu ne vom putea odihni. Căci problemele de educație ale unui popor se pun din nou, cu fiecare generație, care trebuie educată pentru a face mai departe pasul pe care-l cere neîertătoarea vreme".

Dar istoria are și datoria de a înrăboja și sacrificiile pentru împlinirea unui mare ideal. Iar istoricul Iorga, ca și cronicarii, ca și Bălcescu, a propus pe Mihai Viteazul ca model și ca simbol: "De la 1600, nici un român n-a mai putut gândi Unirea, fără uriașă lui personalitate, fără paloșul sau securea lui ridicate spre cerul dreptății, fără chipul lui de curată și desăvârșită poezie tragică".

De adevărul istoric, politic, filosofic și moral al acestei asemănări, așa de lapidar formulată, trebuie să ne pătrundem toți, din generație în generație, până în veac de veac.

MEDICINA INTERNĂ factor integrativ în activitatea medicală

(Continuare din pag.1)

Treptat, s-a produs o dispersiune în abordarea individului bolnav; nu abordăm aspectele chirurgicale ci pe cele de medicină internă care s-au pulverizat într-un număr mare de specialități (pneumologia, cardilogia, aparat digestiv, urologia, neurologia, psihiatrie și altele).

Mulți medici s-au specializat într-unul din sectoarele de activitate și astăzi s-a întâmplat încă din timpuri vechi; Platon numea astfel de doctori mici meseriași sau meseriași pentru că abordau individul bolnav, fragmentar, numai în domeniul pe care îl cunoșteau. Tot Platon scria că individul bolnav trebuie văzut în totalitatea lui, în mod integrativ și a numit acești medici, medici filozofi, care erau o treaptă mai înaltă a profesioniștilor, dar care, din păcate, erau abordată de mai puțini doctori.

Cu creșterea mare în timp a cunoștințelor teoretice și practice în lumea medicală, cu creșterea masei de aparatură medicală, din ce în ce mai sofisticată, s-a produs o virare din ce în ce mai mare a doctorilor spre aspecte de specialiști și ultraspecialiști în domeniile, unele din ele tot mai sofisticate. Erau ceea ce numea Platon "medici meseriași".

Aspectul bun este că acești specialiști au dus în mare măsură la o cunoaștere tot mai bună, tot mai profundă a bolii, la identificări de aspecte noi de boală, la stabilirea de tratamente tot mai eficiente în multe cazuri.

În păcate, avalanșa în această direcție este din ce în ce mai mare; s-a ajuns chiar la unele aspecte grotești, nocive omului, s-a pierdut în mare măsură imaginea de unitate a omului bolnav, de individualitate. O ultraspecializare într-un anumit domeniu pierde adesea din vedere și alte componente decât cel investigat care pot fi și ele afectate de boală și acest fapt poate duce la efecte dezastroase în evoluția bolnavului, respectiv, chiar la decesul lui. S-a minimalizat formarea de medici filozofi, cum spunea Platon. Aceste decalaj, observat în special în țările evolute, industrializate, trebuie adus la un echilibru optim în sensul că, în practica medicală, sunt necesari specialiști diversi, însă trebuie să luăm seama că sunt necesari, concomitent, și

medici cu o privire, cu o formăție largă, pentru a realiza pacientul în întregime, de la psihic până la diverse organe și sisteme, folosind cu circumspectie colaborarea cu specialiștii: de a analiza genetic individul bolnav și de a-și face o părere asupra mediului în care trăiește (de la aspectele lui psihice, până la diverse poluări organice sau minerale).

Definirea bolnavului ca individualitate, ca personalitate complexă, poate avea apoi repercusiuni asupra tratamentului aplicat cu

Monumentul lui Mihai Viteazul la Cluj Napoca.

eficiență. Trebuie să luăm seama și de aspectele psihosomatice și somato-psihice care pot înreguli un tablou clinic făcut căt mai complet.

Tinând seama de aspectele prezentate mai înainte, devine evident, că o evoluție favorabilă activității medicale trebuie să îndeplinească cele două tipuri de activități.

La noi în țară, dintre cei care au avut o vizionare complexă, integrativă a actului medical a fost prof. dr. N. Gh. Lupu care a luptat pentru înființarea Institutului de Medicină Internă, ce acum îi poartă numele, institut pe care l-a organizat înțâi seama de colaborarea enunțată mai înainte. A creat o seamă de sectoare specifice diverselor afecțiuni de organ (pulmonar, cord, digestiv, reumatologic, hepatic), bolnavii putând trece la nevoie de la un sector la altul sau la un serviciu mai specializat într-o problemă pusă de bolnav. A creat un sector de studii populataionale pe diverse probleme, cu analiza matematică a rezultatelor. Actul cooperării este un alt element de bază, alături de viziunea de ansamblu a pacientului, toate făcute cu maximum de circumstansie.

În prezent, s-au păstrat sectoarele introduse de prof. dr. N. Gh. Lupu, adăugându-se un sector de imuno-ologie clinică și de laborator, de mare ajutor în elucidarea unor cazuri complete din țară și străinătate, și un sector psihologic. S-a menținut un sector de laborator cu mai multe aspecte: biochimia, serologia, hematologia, anatomia patologică. După un curs de 4 săptămâni despre collagenze cu medici specialiști din București și din provincie s-a format un nucleu de imunologie clinică la care au aderat 28 de medici, cu întâlnire de lucru trimestrială.

Revista editată de institut contribuie la rândul ei prin crearea de colaborări cu alte unități de specialitate din țară și străinătate, prin schimburi la creșterea gradului de dotare cu material informativ (cărți, reviste) a institutului, care este folosit și de persoane din afara institutului.

Credem că funcționalitatea acestui institut cu personalitate juridică și care trebuie să poarte numele celui care l-a înființat este absolut necesară evoluției medicinii românești, al cărei standard științific îl servește cu credință.

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET" Colegiul de Monitori și Antrenori de Tenis

În anul universitar 1992/1993 a luat naștere în cadrul Universității "Spiru Haret", sub numele de "Colegiul de Monitori și Antrenori de Tenis", prima unitate de învățământ superior din țară pentru pregătirea de specialiști pe acest profil necesari tuturor nivelurilor de învățare și perfecționare în acest frumos și atractiv sport.

Colegiul și-a propus alinierarea la cerințele actuale pe plan mondial, folosind rezultatele obținute de alte țări cum ar fi S.U.A., Germania, Franța, Spania, Canada etc.

Actualul sistem competitional profesionist a determinat schimbări esențiale în pregătirea jucătorului de tenis, fapt ce a favorizat și o adaptare corespunzătoare a învățământului pentru formarea și pregătirea antrenorilor de tenis. Experiența competitională a jucătorilor de tenis a stat la baza unei concepții de pregătire pe structuri specifice și totodată elastice care s-au materializat cu prioritate în universitățile americane specializate pe necesitățile de optimizare a binomului jucător-antrenor. Colegiul își propune să contribue prin formarea de antrenori și monitori la revitalizarea tenisului românesc pentru care este necesară asigurarea unei pregătiri coerente și consecvente a jucătorului de tenis de la vârstă cea mai fragedă până la obținerea de înaltă performanță internațională.

Potrivit necesităților cerute de diferite stadii de evoluție a jucătorilor de tenis, antrenorii se impun să se specializeze astfel: antrenori pentru inițiere și învățare a tenisului, cunoscuți în Europa occidentală sub numele de monitori; antrenori de club specializați în formarea și perfecționarea copiilor și juniorilor de performanță, categorie la care sunt necesare cunoștințe tehnico-tactice suplimentare, specifice înaltei performanțe; antrenori individuali sau personali, a căror experiență complexă aco-

peră întreaga gamă de cunoștințe necesare jucătorului profesionist.

Examenul de admitere constă dintr-un test de cunoștințe generale din tenis, de circa 30 întrebări, cu 3 posibilități de răspunsuri, și dintr-o probă practică pe terenul de tenis, pentru cunoașterea nivelului de joc.

Potrivit exigențelor de mare actualitate la care ne-am referit, Colegiul și-a organizat procesul de învățământ în două trepte și anume: În cadrul primei trepte se asigură pregătirea teoretică și practică necesară monitorilor de tenis, care cuprinde elementele de bază ale predării și învățării tenisului (tehnică, tactică), organizarea antrenamentului, elemente de metodică a antrenamentului sportiv, elemente de Psihologie sportivă, Pedagogie, Anatomie-Fiziologie, Igienă și Alimentația sportivilui, precum și inițierea în utilizarea calculatorului, precum și înșuirea terminologiei specifice tenisului în limbile engleză și franceză. Cursurile anului II având aceeași structură se deosebesc prin accentul care se va pune pe cerințele activității de pregătire a jucătorilor de înaltă performanță.

Eficiența orelor practice efectuate de studenți se va materializa în concursurile de tenis pentru elevii acestora, organizate periodic de cadrele didactice ale colegiului.

Fiind la începutul unei activități cu perspective de deschidere europeană, Colegiul își propune menținerea la nivelul exigențelor mondiale, în care scop se vor întreține legături permanente cu forurile coordonatoare ale Federației Internaționale de Amatori (I.T.T.) și de profesioniști (A.T.P. și W.T.A.).

■ Dumitru VIZIRU, antrenor emerit decanul Colegiului de Monitori și Antrenori de tenis

"DEMOCRATIA RĂMÂNE UN VIS"...(II)

- Interviu cu profesorul francez de origine română DENIS BUICAN, Paris, 1993

- Ați vorbit, domnule profesor, despre "filtrele" care ar putea asigura, pentru o democrație reală, ajungerea la putere a "celor mai buni", stabiliți însă prin vot majoritar. Tocmai aceste "filtre" pun mari probleme. Experiența noastră de trei ani de revenire la democrația de tip occidental nu demonstrează în nici un fel ajungerea la exigența pe care o formulăți.

- Știi, până și buldogul britanic, Churchill, spunea că democrația occidentală ar fi "la moindre mal", starea cea mai puțin rea față de altele. De ce? Fiindcă lipsesc "sitele". Ce site? Acestea ar trebui să fie tocmai partidele. În ce fel? Cei care propun deputați sau senatori ar trebui să facă o reală preselecție valorică.

- S-a făcut oare, undeva, o asemenea preselecție dorită?

- Nu. Eu o am în vedere mai degrabă ca o întârziere pentru viitor. Dacă politicianii ar fi și inteligenți și cinstiți s-ar putea să care este - cum zice o vorbă românească - omul potrivit la locul potrivit. Și invers, cine face umbră pământului degeaba. Și nu s-ar pune, cum spune Apocalipsa, ca o urăciune a pustiurii în locul care nu se cuvine. Însă problema sunt interesele contradictorii. În societate se întâmplă mai curând ceea ce spunea acea anecdotă românească despre lupta dintre oamenii care lucrează în certătare. Se zicea că în Infern, la fiecare cazan cu smoala, era un drac ce dădea cu loptă în cap celor ce voiau să fugă. La unul singur nu păzea nimeni. De ce? Fiindcă cei de acolo se trăgeau singuri unii pe alții înapoi, ori de căte ori se ridică cineva. Așa se întâmplă și în societate. Suntem într-un cerc vicios. Sau, vorbind ca un tărân de pe malul Oltului ce sună, de acolo unde se produc vârtejuri în apă, care-i înneacă de regulă pe cei ce cad în ele, cred că și România și Franța și alte țări suntem cuprinși în astfel de turbionări distrugătoare. Dar și din acele vârtejuri se poate scăpa dacă ștai să înțelegi bine. Or, eu cred că omenirea va putea să se salveze. Printr-o cel puțin relativă bună preselecție a candidaților.

- Domnule profesor, la alegerile din ultimii ani, s-a pus o problemă deosebită: dacă și cât candidații trebuie să fie oameni noi, adică alții față de cei ce condusese rău în 1989. Ce opinie aveți?

- Și eu sunt pentru ca mulți oameni noi să iasă la iveau. Dar astăzi nu înseamnă că trebuie distruse valorile cunoscute. Și, mai ales, nu înseamnă să scoatem la iveau mumi din alt trecut. De pildă și în Occident, aici - și astăzi a dezbinat mult pe românii din Paris - s-a făcut mult zgomot în legătură cu propunerea de revenire a fostului rege Mihai de Hohenzolern-Siegmaringen.

- Așa este. Ar fi interesant să vă stim opinia.

- Nu cred că este ceva potrivit, fiindcă oricât ar fi de slabii cei 24 milioane de români de acasă, nu toți sunt așa de slabii de virtute și de minte încât să fie nevoie să se apeleze la un bătrân care a probat din tinerețe că nu are nici capacitatea politică a conducerilor și nici cinstea, să zicem, și onestitatea de om. Ceea ce spun acum nu este o injurie, ci doar o caracterizare. De pildă, orice s-ar spune despre fostul Mareșal Antonescu - și eu n-am fost niciodată partizan al dictaturii Mareșalului - cred că să-l arestezi în palatul tău și să-l dai, chiar prin persoane intermediere, unei puteri străine, ruși or, fie și să îngădui asta, chiar dacă nu o ordonezi, este înaltă trădare față de țara românească. Dacă dai pe un cetățean de-al tău străinilor, aceasta se numește - absolut după toate legile! - înaltă trădare. Pe urmă, mai este ceea. Eu l-am cunoscut puțin, eram copil în 1946, la Sibiu. Era cu dl. Iuliu Maniu. Ei bine, Maniu,oricum ar fi fost el, era șeful unuia din

principalele partide. Or, chiar și în aceste condiții, deci, de relații cu regele, Maniu a fost judecat în 1947, când Mihai Siegmaringen era încă rege. Or, regele avea dreptul de grăjerie. Dacă nu l-a utilizat, ori dacă nu și-a dat demisia în cazul în care era împiedicat să utilizeze acest drept, este un alt gest de înaltă trădare față de interesele românești. Este adeverat că dacă ar fi acționat probabil că nu ar fi fost lăsat să plece liniștit cu trenul, cu averile cunoscute. Poate și-ar fi jucat chiar capul. Dar dacă ești în fruntea bucatelor și te consideri rege și treci peste astfel de lucruri înseamnă că acoperi cu propria-ți hlamiadă de purpură toate josnicile pe care regimul comunist al vremii le-a făcut sub pulpana lui.

- Credeți, deci, că nu mai are în primul rând dreptul moral la o asemenea candidatură...

- Exact. Iată de ce o asemenea soluție este total nepotrivită. De aceea, cred că din poporul român trebuie să iasă la iveau, bineînțele, prin jocul forțelor politice. Sunt, deci, pentru o ierarhie naturală a valorilor. Nu sunt pentru non-valori, fie ele încoronate, înturbanate sau rubinate.

- Mai este, domnule profesor, și argumentul că, în fapt, campania arestărilor, judecărilor și condamnărilor de după război a fost declanșată printr-o lege semnată de fostul rege Mihai în ianuarie 1945...

- Sună de acord cu ceea ce spunea Argehi: "Este vremea, se-nțelege/Să-nălărmă în loc de rege/O păiață-n Cișmigiu/Cu o teacă și-un chipiu..."

- A apărut această poezie?

- Cred că în "Flacăra", prin 1957, ca o poezie ocazională.

- Domnule profesor, din ceea ce spuneți despre idealele "site" rezultă, totuși, că nici traversând istoria, nici în epoca contemporană - la scară planetară sau în România - visul n-a fost niciodată atins. Așa-zisa Constituție "cea mai democratică", din 1923, nu asigurase nici pe departe idealul despre care vorbiți. Stenogramele parlamentare dintre cele două războaie arată că I.L. Caragiale n-a început nici o clipă să existe...

- Sigur! De-altele, poliția, adică executivul, înseamnă Pristanda, iar Cetățeanul turmentat nu spune el

totul despre alegătorul român continuu bulversat?

- Totuși, aceasta fiind situația, ce credeți că ar trebui făcut acum? Care ar fi soluția ajungerii la o democrație autentică?

- E greu de dat o soluție! Istoria a probat că nu există decât două moduri de a lucra: sau sub cнут, sub bici, printre-o constrângere extraeconomică - aşa ca în sclavagism, feudalism sau comunism - sau prin constrângere economică, stil capitalismul occidental. Or, în România ne mai există nici o constrângere ceaușistă, care asigura, totuși, o anumită productivitate, nici constrângerea capitalistă, nimeni nu se mai simte obligat să muncească, și, mai mult, să respecte valorile. Ce trebuie făcut? Să asigurăm o stare concurențială, indiferent dacă este vorba de proprietatea particulară sau de stat. Fără aceasta nu poate să apară determinarea la muncă despre care vorbeam, și nici respectul pentru acea scară de valori pe care îl presupune o democrație autentică. Or, căile care duc spre aceasta nu se pot stabili aici, la Paris, ci acasă, la București.

- Domnule profesor, o ultimă întrebare pentru acest interviu. Emil Cioran spunea cândva că nu va exista democrație decât atunci când va dispărea și ultimul sărac. Când va putea fi aceasta?

- Frumos spus. Și sunt de acord, deși nu curățteam formula lui Cioran. De acord, cu un amendament însă. Să spunem: "ultimul sărac care nu merită să fie sărac". Fiindcă, domnilor, nu poate fi apreciată democrația după fiecare golan, fiecare derbedeu, fiecare leneș, care nu vor să facă nimic și să trăiască în trăndăvicio pe seamă altora. Revin, de fapt, prin aceasta la ideea de început a discuției noastre: valoarea, și iar valoarea. Aceea a fost greșeala fundamentală a comunismului, punerea pe plan egal a golaniilor și lenișilor, numai pentru că erau săraci, cu marii trădători, care prin munca lor devineau și bogăți.

- Adică, trebuie despărțite apele, dreptul la binefacerile democrației avându-l, în primul rând, cei ce fac ceea pentru societate, deci și pentru ei.

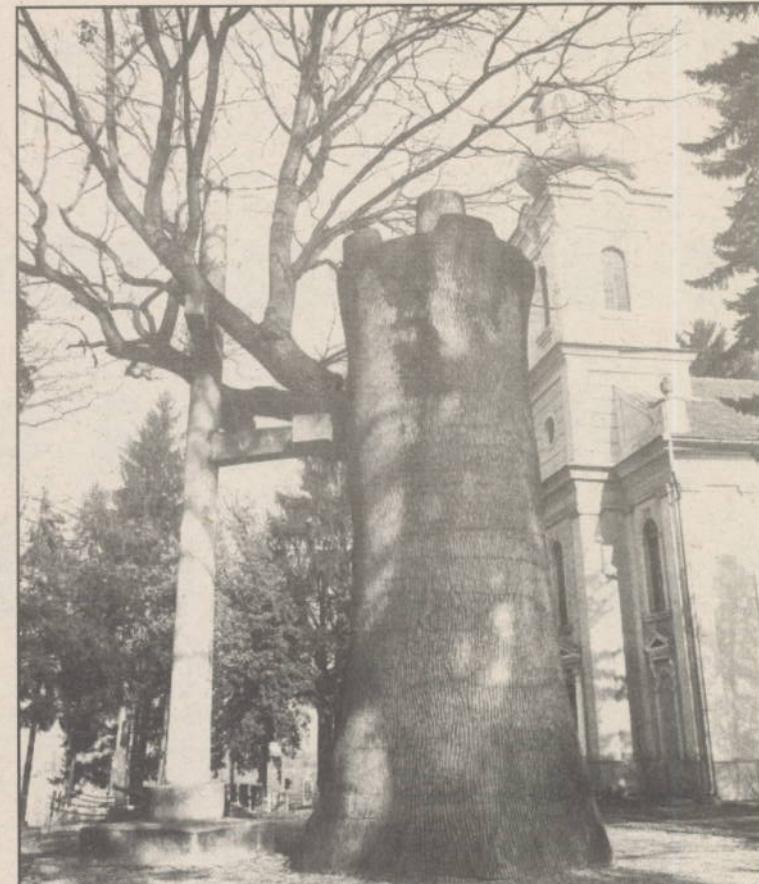
- Exact. Când va fi asta? S-o luăm, deocamdată, ca o întârziere pentru viitor. Ca un vis frumos...

■ Eugen FLORESCU

BANCA MONDIALĂ ȘI ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC

Păcat că tratativele desfășurate între factorii noștri de învățământ și Banca Mondială, în vederea contractării fainosului - de-acum - împrumut, se desfășoară într-un secret surprinzător față de cătă tapaj se face astăzi în jurul ideii de transparență. Dacă toate tribulațiile legate de acest eveniment s-ar infățișa pe larg și la lumina zilei, ar ieși la iveau modul cum Raportul Băncii Mondiale asupra învățământului românesc păcătuiește printr-o seamă de neajunsuri și erori. Dar nu caracterul constatărilor inscrise în acest Raport trebuie să prevaleze în judecarea lui, ci hotărârea noastră de a privi realitatea în față și de a reține din analiza ei, efectuată chiar și fără noi, ca în cazul de față, numai și numai ceea ce poate veni în sprințul sistemului românesc de educație. Tocmai din această perspectivă,

a reflectiei îndelungi pusă la baza oricărei hotărâri, să reținem aprecierea din Raport potrivit căreia la noi procesul de învățare este cu precădere o achiziție de informații variate, dar care rareori atinge stadiul sintezei și al capacitații de auto-evaluare la nivelul fiecărui tânăr; că între teorie și practică se interpun fel de fel de praguri artificiale; că aşa-zisele specializări ale învățământului preuniversitar reprezentă mai mult un handicap și mai puțin o reușită și o scolară în adaptarea la cerințele științei și tehnicii moderne, iar producția de manuale se resimte de pe urma lipsei de alternativă. Așa se face că într-o perspectivă comparativă, România este asociată penultimei dintre cele patru categorii de state cu care Raportul operează pentru definirea unei ierarhii mondale a calității învățământului. Lao-

Un monument al naturii devenit monument de semnificație istorică națională: Gorunul lui AVRAM IANCU, drag înimii românilor de pretutindeni.

lătă cu Nigeria, cu China, cu alte țări tot de prin respectivele zone geografice, România a fost caracterizată (sau mai bine zis acuzată) ca având un sistem de învățământ excesiv centralizat, cu o pregătire profesională prea timpușă și prea îngustă, cu riscul unei specializări extrem de fărâmătate, cu un liceu angajat demografic în pregătirea forței de muncă pentru toate domeniile de activitate ș.a.m.d.

Dar nu aici este partea cea mai vulnerabilă a Raportului, pentru că, în mod firesc, o seamă dintre aspectele acuzate aici le resimțim și noi ca perfectibile de mai multă vreme și dacă ele n-au fost încă aduse la stadiul dorinței noastre este, în primul rând, pentru că mijloacele materiale nu ne-au îngăduit. Partea cea mai criticabilă a Raportului este că el relatează asemenea constatări, mai mult sau mai puțin reale, unor scheme generale de împrumut și nu, așa după cum ar fi firesc, stări concrete de lucruri, pe care și le dorește România, în actuala societate de drept. Și orice stat de drept se întemeiază, cum știm, pe o evoluție ascendentă, pe răspunderi integrale asumate în vederea continuă sale autoperfecționării. Ca atare - am putea răspunde autorilor acestui Raport - pe noi ne interesează orice concepție și orice proiecție de modernizare a învățământului nu din perspectiva alinierii noastre la schemele prestabilită, ci din nevoia de adaptare creatoare a principiilor viaabile de oriunde la realitățile noastre naționale. Altminteri, dacă ne-am lăsa după cum bate vântul recomandările din afară, am privi cu nepăsare sau poate chiar am încuraja - cum se întâmplă în fapt astăzi - ca un număr din ce în ce mai mare de electroniști, electricieni, prelucrători prin așchiere, forjori, lăcătuși și alții asemenea să se recalifice în maseuri, cofetari, brutari, bucătari, frizeri etc., aparent suprasolicitați astăzi de economia de piață. Dar astfel orientat, procesul calificării și recalificării forței de muncă s-ar dovedi neînvățabil, pentru că ar duce la o risipă de energie națională. Întrucât evoluția pregătirii individuale, a profesioniștilor, ca și a vietii în genere, este de la simplu la complex și are linii de creștere ce nu pot fi întrerupte fără pericolul dereglațiilor în lanț. Cu alte cuvinte, nevoia preluării și dezvoltării a tot ceea ce s-a dovedit trainic este o exigență ce se înscrie în limitele firescului, dar fără o riguroasă găndire retrospectivă și prospectivă nu poate fi concepută o strategie educatională.

Tocmai de aceea, atât slujitorii școlii, cât și celealte categorii profesionale din România au dreptul să cunoască în ce condiții interne și externe este oferit împrumutul Băncii Mondiale. Cât de util poate fi el pentru modernizarea propriu-zisă a

școlii românești, din moment ce Guvernul României abia reușește de la o lună la alta să acopere salașurile corpului profesoral? Ce exemplu din lumea contemporană avem noi îi vedere când contractăm o datorie de circa 200 milioane dolari, cu o dobândă de vreo 13 la sută, dacă nu chiar mai mare? Dar, oare, însă ideea de modernizare a școlii poate fi concepută altfel decât ca un proces continuu, ireductibil la anumite etape sau la impulsuri exterioare mai mult sau mai puțin decisive? Să nu uităm că toate țările care au înregistrat un progres școlar remarcabil au reușit în această tentativă a lor tocmai pentru că s-au bizuit nu pe ajutorare externe sub formă de împrumuturi financiare, ci pe propriile resurse materiale și mai ales umane. De aceea deviza "Prin noi însine!" este de o actualitate maximă pentru refacerea nu numai economică, ci și spirituală a României. În vreme ce statele care au optat pentru un raport inversat au progresat mult mai greu, deși potențialul lor uman nu era mai prejos decât al celorlalte state.

Să avem apoi în vedere și un alt fapt de tot atâtă relevantă: țările cu o bună tradiție școlară, între care se situează și România (după aprecieri care nu aparțin numai românilor), se resimt mai greu de pe urma reformelor efectuate sub presiunea alinierii la alte modele, decât țările unde organizarea școlară are un caracter incipient. Anumite componente ale Reformei învățământului românesc din anul 1948 sunt elocvente din acest punct de vedere. Și apoi, să nu uităm, de asemenea, că orice structură școlară se cere raportată unei etape economico-socială clar definită, cu un program de dezvoltare pe termen mediu și lung, iar deschiderea s-o înfăptuiească printr-un efort de sinteză, nu prin imitație și transfer de modele. Or, din moment ce noi încă nu știm nici ce înseamnă tranzită, nici ce durată va avea, nici către ce ne îndreptăm și uneori nici chiar ceea ce vrem, cum și în ce direcție să folosești valuta împrumutată?

De bună seamă că nu optăm pentru refuzul acestui împrumut. Dar astăzi el ne este necesar într-o singură direcție, mai clar resimțită: înzestrarea învățământului românesc cu tehnica modernă. Numai că pentru aceasta nu trebuie să ni se pună condiții referitoare fie la diminuarea ponderii unor discipline de cultură generală, fie la regresiunea duratei învățământului general sau la diseminarea instituțiilor școlare într-un spațiu al improvizării și al calității îndoioanelnice. Un asemenea preț, dacă nu se cere, este mai greu decât orice dobândă și, deci, inacceptabil.

■ Mihai IORDĂNESCU

O VALOROASĂ SINTEZĂ ȘTIINȚIFICO-DIDACTICĂ

De la geneza formelor culturii la promovarea sociologică a actului cultural

"Sociologia culturii, disciplină socială nouă, dar destul de controversată - scria Petre Andrei (Sociologie generală, Scrisul Românesc, Craiova, 1936, p. 249) - încearcă să găsească tot mai aspectele generale ale fenomenelor de cultură realizate în experiența istorică. Ea arată că toate creațiunile culturale, chiar acelea care par a avea un caracter absolut subiectiv și individual, cuprind în ele numeroase elemente sociale, care au oarecum chiar un fel de primat asupra celorlalte".

În cei 57 de ani scurși de la tipărirea manualului-tratat al lui Petre Andrei, statutul și rolurile Sociologiei culturii în subsistemul științelor contemporane au fost recunoscute, iar discipline, cândva "controversată", tinde să devină (relativ) autonomă, în subsistemul disciplinelor despre cultură. Volumul Sociologia culturii, semnat de profesorul Aurelian Bondrea*, este primul manual-tratat de Sociologia culturii din istoria învățământului universitar românesc. Însușindu-și temeinic esența și tezele fundamentale ale Sociologiei cu S mare și la singular și ale sociologilor de ramură, cu s mic și la plural, din cultura europeană și din cultura românească, profesorul Aurelian Bondrea a predat cursul menționat începând cu anul universitar 1968 - 1969 la Secția de Sociologie a Facultății de Filosofie a Universității din București și din 1972 - la facultățile Conservatorului de Muzică "Ciprian Porumbescu" din București, apoi, odată cu anul universitar 1977 - 1978, - și la facultățile Institutului de Arte plastice și decorative "Nicolae Grigorescu", iar din 1979 - 1980 - și la Institutul de Artă teatrală și cinematografică "I.L. Caragiale". În 1978, cursul a fost publicat, sub formă

de broșuri, grupând, fiecare, câte 2-3 prelegeri, la Tipografia Universității din București, înlesnind, astfel, studenților înțelegerea mai adecvată a temelor fundamentale ale Sociologiei culturii. În 1981, manualul a fost tipărit la Editura Didactică și Pedagogică și a reprezentat prima formă unică și integrală a prelegerilor ținute la facultățile cu profil de artă ale unor institute de învățământ superior din București. Manualul de Sociologia culturii, în forma tipărită în 1993, prescurtează unele capitoare, aprofundazează altele și procedează la unele eliminări și adăsuri - oferind studenților facultăților care pregătesc profesori, jurnaliști, cercetători în diverse domenii ale vieții sociale - sub egida Fundației "România de Mâine" (și nu numai lor) - un model de punere a unor probleme de Sociologia culturii, prin dimensiunile ei interdisciplinare, și de soluționare a lor în spiritul adevărului, binelui și frumosului. Sociologia culturii are 8 capitoare, fiecare cu mai multe subcapitoare, alcătuind la întărită 318 pagini tipărite. Ele cuprind concepte generale și specifice Sociologiei, ca disciplină despre viața socială, cele generale și particulare ale Sociologiei culturii - ramură a Sociologiei, contribuții românești în soluționarea sociologică a problemelor culturii, idei referitoare la structura și funcționalitatea sistemului culturii, sferele sau părțile componente ale culturii, dinamica socială a culturii, difuziunea culturii, cultură de masă și comunicații de masă și metode și proceeede de cercetare sociologică a culturii.

O caracteristică aparte a manualului menționat o reprezintă ideea de românițate în marginile valabilității valorilor, fără de care orice manual sau tratat român-

nesc de Sociologia culturii, indiferent de cine ar fi scris el, rămâne în afara românițăii (și în afara culturii românești), în măsură în care nu există cultură europeană (și universală) decât prin părțile valabile ale culturilor naționale. Demne de remarcat sunt, din acest punct de vedere, problemele puse și soluțiile în capitolul 3 al manualului. Primul subcapitol (p. 61-67) analizează, pe scurt, dar dens, contribuțile la definirea culturii ale lui Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu și, mai cu seamă, Spiritul critic în cultura românească, tipărit de Garabet Ibrăileanu în 1909 (tipărit în 1974), care subliniază, cum se știe, rolul Societății "JUNIMEA" în formarea literaturii (și criticii) române moderne. Subcapitolul 2 tratează contribuția lui Dimitrie Gusti și ale Școlii sociologice de la București privitoare la noțiunile de cultură și de acțiune socială. Despre Dimitrie Gusti - personalitate exemplară a Sociologiei românești - și despre Școala sociologică de la București, prima școală sociologică românească de mărime europeană, neegalată încă și greu egalabilă - s-a scris mult și se va mai scrie, desigur, mult. Meritul esențial al lui Aurelian Bondrea, în acest subcapitol, este că, în urma unor analize migăloase ale temelor din sistemul lui Dimitrie Gusti, izbutește să ajungă la concluzia că adevăratul concept sociologic al sistemului este cel de "cultură națională", care are atât un sens structural (tipuri de valori și niveluri de funcționare), cât mai ales, unul dinamic, activ, adică - adaugă autorul - de totalitate a proceselor care au drept scop să formeze comunitatea și conștiința națională. În aceste procese se cuprind națiunea, agentul creator de cultură, și, legat de acest "agent", statul cultural, care permite "clădirea" culturii pe "specificul național", care trebuie cercetat prin metoda "monografiei sociologice". Subcapitolul 3 (p. 77-82) exceleză prin noutate și originalitate. E vorba

de Sistemul conceptual și instituțional al Fundației "România de Mâine" și despre Un nou model de aplicare și exprimare a valorilor Sociologiei românești a culturii. Si unul și altul stau sub semnul devizei lui Dimitrie Gusti, "PROSCIENTIA ET PATRIA". Se reînnoadă principiul românițăii în marginile valabilității valorilor, descoperit de Mihai Eminescu în scrierile lui Titu Maiorescu și aplicat de el însuși în scrierile social-politice (manuscris sau tipărite în timpul vietii), cu principiul cunoașterii și acțiunii sociale al Școlii sociologice de la București, formulat și pus în mișcare de Dimitrie Gusti, care, trecând printr-un sistem etico-juridic și politico-administrativ, fac posibile premisele refondării unei noi "pedagogii a națiunii", în condițiile geo-politice din Europa și din lume, care ar pune și ar soluționa, fără echivoc, problemele și interesele naționale ale României. Subcapitolul 4 caracterizează, prin selectare și reinterpretare, principiile culturii și civilizației românești (Principiul românițăii în marginile valabilității valorilor, formulat și aplicat de Mihai Eminescu, Vocea catalitică a culturii românești, pe care o preferă Lucian Blaga, în 1936, pentru viitorul culturii românești, Românismul - catehismul unei noi spiritualități, pe care îl preconiza Constantin Rădulescu-Motru, în 1936, delimitându-l, în mod radical, de origine proslavire nemeritată a trecutului românilor, de xenofobism, de ortodoxism și de orice exclusivism, Paralelismul ramurilor culturii (și valorilor), descoperit și îndreptățit, prin categoriile stilistice, de Lucian Blaga, în 1939, în studiu Artă și valoare, Românismul (activismul) cultural întemeiat pe rațiune și pe iubirea de patrie, concluzie a lui Tudor Vianu în Filosofia culturii din anul 1944). "E de înțeles că principiile

enumerate și caracterizate sumar nu sunt singurele - scrie autorul - dar ele pun accentul pe ceea ce este esențial în cultura românească, așa cum a fost ea - în liniile mari ale istoriei culturii - dovedind că români au fost, prin personalitățile lor de vocație, oameni ai faptelor, care au auzit glasul istoriei și s-au pus în slujba acestei cărți de căpătăi a nației. Alte principii, cum ar fi, bunăoară, critica «formelor fără fond», evoluția de la forme la fond, laude poporului român ca «unicul și adevăratul popor românesc», critica «păturii superpusă» din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, sincronismul culturii și civilizației române moderne, dimensiunea românească a existenței, recesivitatea ca structură a lumii, sentimentul românesc al ființei, protocronismul culturii românești reiau, regăsesc și adâncesc motivul românițăii în marginile valabilității valorilor. Acest motiv s-ar putea traduce, prin parafrazarea expresiei «unde dragoște nu e, nimic nu e», astfel, «unde în cultura românească româniță nu e, nimic nu e».

Principiile caracterizate sau numai enumerate în acest subcapitol se regăsesc și se recunosc - implicit sau explicit - în tot cuprinsul volumului. Manualul de Sociologia culturii și o realizare remarcabilă și oricât de multe alte manuale se pot scrie de acum încolo pe această temă, nimeni, oricât de multă inteligență analitică ar avea și de oricât de multă erudiție să ar folosi, nu-l poate ignora decât, poate, printr-o intenție vicleană. Viclenii n-au fost și nu vor fi niciodată argumente.

■ Ion Mihail POPESCU

* Aurelian Bondrea, Sociologia culturii, Editura Fundației "România de Mâine", București, 1993.

Aurelian Bondrea

SOCIOLOGIA CULTURII

Editura Fundației "România de Mâine"

Congresul spiritualității românești s-a închelat. Rămâne vî amintirea ideilor și aspirațiilor promovate de această reuniune a reprezentanților românilor de pretutindeni.

În imagine: Moise Ioneș - vicarul Bisericii Ortodoxe Române din Voivodina; Eugen Caraghiaur - roman din Canada; Mihai Prepeleță - Societatea de cultură românească "Moldova" din Moscova; Lica Melnic - Asociația culturală "Dacia" din Vilnius.

REVISTA
OPINIA
națională

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresă: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Plata Presei Libere nr.1, sect. 1 București - România.